

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDS DIREKTIV 2003/54/EF

2008/EØS/38/37

av 26. juni 2003

om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 96/92/EF(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 47 nr. 2, artikkel 55 og artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽²⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/92/EF av 19. desember 1996 om felles regler for det indre marked for elektrisitet⁽⁴⁾ er et viktig ledd i innføringen av et indre marked for elektrisk kraft.
- 2) Erfaringene fra gjennomføringen av nevnte direktiv viser de fordeler det indre marked for elektrisk kraft kan gi i form av økt effektivitet, prisfall, høyere kvalitet på tjenestene og økt konkurransevne. Det finnes imidlertid fortsatt betydelige mangler samt muligheter for å få markedet til å fungere bedre, blant annet er det fortsatt behov for konkrete bestemmelser for å sikre like vilkår og redusere risikoen for markedsdominans og aggressiv atferd, sikre overførings- og distribusjonstariffer som ikke innebærer forskjellsbehandling, gjennom adgang til nettet på grunnlag av tariffer som offentliggjøres før de trer i kraft, og sikre at rettighetene til små og sårbare kunder beskyttes og at det gis opplysninger om energikilder for produksjon av elektrisk kraft, samt henvisning til kilder, der slike finnes, med opplysninger om deres miljøvirkninger.

- 3) Under sitt møte i Lisboa 23.-24. mars 2000 oppfordret Det europeiske råd til hurtig innsats for å gjennomføre det indre marked i både elektrisitets- og gasssektoren, samt til å påskynde liberaliseringen i disse sektorene med sikte på å oppnå et velfungerende indre marked. I sin resolusjon av 6. juli 2000 om Kommisjonens andre rapport om liberalisering av energimarkedene oppfordret Europaparlamentet Kommisjonen til å fastsette en detaljert tidsplan for å nå nøyaktig definerte mål med sikte på en gradvis, men fullstendig liberalisering av energimarkedet.
- 4) De friheter traktaten garanterer europeiske borgere — fritt varebytte, fri adgang til å yte tjenester og fri etableringsadgang — er bare mulige i et helt åpent marked der alle forbrukere fritt kan velge sine leverandører og alle leverandører fritt kan velge sine kunder.
- 5) De største hindrene for å oppnå et velfungerende og konkurransedyktig indre marked er blant annet knyttet til spørsmål om adgang til nett, fastsettelse av tariffer og forskjellige grader av markedsåpning i medlemsstatene.
- 6) For at konkurransen skal virke på en tilfredsstillende måte, må adgang til nett gis uten forskjellsbehandling, på en åpen måte og til en rimelig pris.
- 7) For å gjennomføre det indre marked for elektrisk kraft er det ytterst viktig at operatører av overførings- eller distribusjonsnett gis adgang uten forskjellsbehandling til nettet. En operatør av et overførings- eller distribusjonsnett kan være ett eller flere foretak.
- 8) For å sikre effektiv adgang uten forskjellsbehandling til nett er det hensiktsmessig at overførings- og distribusjonsnettene drives av rettslig atskilte enheter i de tilfeller der det finnes vertikalt integrerte foretak. Kommisjonen bør vurdere tiltak med tilsvarende virkning som er utviklet av medlemsstatene for å oppfylle dette kravet, og, der det er hensiktsmessig, framlegge forslag for å endre dette direktiv. Det er også hensiktsmessig at operatører av overførings- og distribusjonsnett har reell rett til å treffe beslutninger om eiendeler som er nødvendige for å vedlikeholde, drive og utvikle nett når slike eiendeler eies og drives av vertikalt integrerte foretak. Det er nødvendig å sikre at operatører av overførings- og distribusjonsnett er uavhengige, særlig med hensyn til produksjons- og forsyningsinteresser.

(*) Denne fellesskapsrettsakten, kunngjort i EUT L 176 av 15.7.2003, s. 37, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 146/2005 av 2. desember 2005 om endring av EØS-avtalens vedlegg IV (Energi), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 10 av 23.2.2006, s. 17.

⁽¹⁾ EFT C 240 E av 28.8.2001, s. 60, og EFT C 227 E av 24.9.2002, s. 393.

⁽²⁾ EFT C 36 av 8.2.2002, s. 10.

⁽³⁾ Europaparlamentsuttalelse av 13. mars 2002 (EUT C 47 E av 27.2.2003, s. 350), Rådets felles holdning av 3. februar 2003 (EUT C 50 E av 4.3.2003, s. 15) og europaparlamentsbeslutning av 4. juni 2003 (ennå ikke offentliggjort i EUT).

⁽⁴⁾ EFT L 27 av 30.1.1997, s. 20.

Uavhengige ledelsesstrukturer må derfor innføres mellom operatører av overførings- og distribusjonsnett og produksjons- og forsyningsforetak.

Det er imidlertid viktig å skille mellom slik rettslig atskillelse og eierskapsmessig atskillelse. Rettslig atskillelse innebærer ingen endring i eierskap av eiendeler, og er ikke til hinder for at lignende eller identiske ansettelsesvilkår anvendes i alle deler av et vertikalt integrert foretak. Likevel bør en beslutningsprosess som ikke innebærer forskjellsbehandling, sikres gjennom organisatoriske tiltak med hensyn til de ansvarlige beslutningstakernes uavhengighet.

- 9) Når det gjelder små nett kan eventuelt yting av tilleggstjenester måtte sikres av operatører av overføringsnett som er koplet sammen med små nett.
- 10) Selv om dette direktiv ikke behandler spørsmål om eierskap, minnes det om at dersom det gjelder et foretak som utfører overførings- eller distribusjonsvirksomhet og som har en annen rettslig form enn de foretak som utfører produksjons- og/eller forsyningsvirksomhet, kan de utpekte nettoperatorene være det samme foretaket som eier infrastrukturen.
- 11) For å unngå å pålegge små distribusjonsforetak en uforholdsmessig stor økonomisk og administrativ byrde bør medlemsstatene ved behov kunne unnta slike foretak fra kravene om rettslig atskillelse når det gjelder distribusjon.
- 12) Framgangsmåtene for tildeling av tillatelse bør ikke innebære en uforholdsmessig stor administrativ byrde i forhold til elektrisitetsprodusentenes størrelse og eventuelle innvirkning.
- 13) Ytterligere tiltak bør treffes for å sikre oversiktlige tariffen som ikke innebærer forskjellsbehandling med hensyn til adgang til nett. Slike tariffen bør gjelde for alle nettbrukere, uten forskjellsbehandling.
- 14) For å gjøre det lettere for et elektrisitetsforetak etablert i en medlemsstat å inngå kontrakter om forsyning av elektrisk kraft til berettigede kunder i en annen medlemsstat bør medlemsstatene og, ved behov, nasjonale reguleringsmyndigheter arbeide for å oppnå mer likeverdige vilkår og samme adgang til fritt valg av leverandør i hele det indre marked.
- 15) For å sikre adgang uten forskjellsbehandling til nett er det viktig at det finnes et effektivt regelverk som håndheves av én eller flere nasjonale reguleringsmyndigheter. Medlemsstatene fastsetter reguleringsmyndighetenes funksjoner, kompetanse og administrative fullmakter. Det er viktig at reguleringsmyndighetene i alle medlemsstater oppfyller samme minstekrav til kompetanse. Disse myndighetene bør ha kompetanse til å fastsette eller godkjenne tariffene, eller i det minste de metoder som ligger til grunn for beregning av overførings- og distribusjonstariffer. For å unngå usikkerhet og kostbare og tidkrevende konflikter bør disse tariffene offentliggjøres før de treer i kraft.
- 16) Kommisjonen har meddelt at den har til hensikt å nedsette en gruppe av europeiske reguleringsmyndigheter for elektrisk kraft og gass som vil utgjøre et egnet rådgivende organ for å oppmuntre til samarbeid og samordning mellom nasjonale reguleringsmyndigheter, for å fremme utviklingen av det indre marked for elektrisk kraft og gass og for å bidra til en ensartet anvendelse i alle medlemsstater av de bestemmelser som er fastsatt i dette direktiv, i europaparlaments- og rådsdirektiv 2003/55/EF av 26. juni 2003 om felles regler for det indre marked for naturgass⁽¹⁾ og i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1228/2003 av 26. juni 2003 om vilkår for tilgang til nett for utveksling av elektrisk kraft over landegrensene⁽²⁾.
- 17) For å sikre effektiv markedsadgang for alle markedsdeltakere, også nye, er det nødvendig å innføre kostnadsrelaterte utjevningsordninger som ikke innebærer forskjellsbehandling. Så snart markedet for elektrisk kraft har et tilstrekkelig høyt likviditetsnivå, bør dette oppnås ved at det innføres åpne markedsbaserte ordninger for forsyning og kjøp av elektrisk kraft som er nødvendig for å oppfylle kravene til utjevning. Så lenge likviditetsnivået i markedet ikke er tilstrekkelig høyt, bør nasjonale reguleringsmyndigheter spille en aktiv rolle for å sikre at utjevningstariffene er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling. Det bør samtidig innføres egnede stimuleringsiltak for å skape likevekt mellom produksjon og forbruk av elektrisk kraft og for at systemet ikke skal settes i fare.
- 18) Nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne fastsette eller godkjenne tariffen eller de metoder som ligger til grunn for beregning av tariffen, på bakgrunn av et forslag fra operatører av overføringsnett eller distribusjonsnett, eller på bakgrunn av et forslag som disse operatørene og nettbrukerne er blitt enige om. Når de utfører disse oppgavene bør de nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at overførings- og distribusjonstariffer er kostnadsrelaterte og ikke innebærer forskjellsbehandling, samtidig som de

⁽¹⁾ Se EUT L 176 av 15.7.2003, s. 57.

⁽²⁾ Se EUT L 176 av 15.7.2003, s. 1.

tar hensyn til de marginalkostnader som på lang sikt kan spares som følge av distribuert produksjon og tiltak gjennom styring av etterspørsel.

- 19) All industri og handel i Fellesskapet, herunder små og mellomstore bedrifter, og alle borgere i Fellesskapet som har økonomiske fordeler av det indre marked, bør også kunne oppnå et høyt nivå for forbrukervern, og særlig husholdninger og, når medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter bør også kunne få garantier for offentlig tjenesteyting, særlig med hensyn til forsyningsikkerhet og rimelige tariff, med sikte på å oppnå rettferdighet, konkurranse og indirekte for å skape arbeidsplasser.
- 20) Elektrisitetskunder bør fritt kunne velge leverandør. Det bør likevel skje en gradvis tilnærming for å gjennomføre det indre marked for elektrisk kraft slik at industrien kan tilpasse seg, og for å sikre at egnede tiltak og ordninger er innført for å verne kundenes interesser og sikre at de har en reell rett til å velge leverandør.
- 21) En gradvis åpning av markedene for full konkurranse bør snarest mulig fjerne forskjellene mellom medlemsstatene. Innsyn og sikkerhet bør sikres i forbindelse med gjennomføringen av dette direktiv.
- 22) Nesten alle medlemsstatene har valgt å sikre konkurranse i markedet for produksjon av elektrisk kraft gjennom en åpen framgangsmåte for tildeling av tillatelse. Medlemsstatene bør imidlertid sikre muligheten til å bidra til forsyningsikkerhet gjennom en anbudsprosedyre eller en lignende framgangsmåte dersom det ikke bygges opp tilstrekkelig kapasitet for produksjon av elektrisk kraft på grunnlag av framgangsmåten for tildeling av tillatelse. Medlemsstatene bør av hensyn til miljøvern og for å fremme helt ny teknologi ha mulighet til å utlyse en anbudsinnbydelse for ny kapasitet på grunnlag av offentliggjorte kriterier. Ny kapasitet omfatter blant annet fornybare energikilder og kraftvarmeproduksjon.
- 23) Av hensyn til forsyningsikkerheten bør likevekten mellom tilbud og etterspørsel i hver enkelt medlemsstat overvåkes, og overvåkingen bør følges av en rapport om situasjonen på fellesskapsplan, idet det tas hensyn til samkjøringskapasiteten mellom områder. Slik overvåking bør foretas i tilstrekkelig god tid til at egnede tiltak kan iverksettes dersom forsyningsikkerheten er truet. Etablering og vedlikehold av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet, bør bidra til å sikre en stabil forsyning av elektrisk kraft. Etablering og vedlikehold av den nødvendige

nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet og desentralisert produksjon av elektrisk kraft, er viktige faktorer for å sikre en stabil forsyning av elektrisk kraft.

- 24) Medlemsstatene bør sikre at privatkunder og, når medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter, har rett til å bli forsynt med elektrisk kraft av en bestemt kvalitet til klart sammenlignbare, oversiktlige og rimelige priser. For å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester i Fellesskapet bør medlemsstatene regelmessig underrette Kommissjonen om alle tiltak de treffer for å nå dette direktivs mål. Kommissjonen bør regelmessig offentliggjøre en rapport med analyser av de tiltak som treffes på nasjonalt plan for å nå målene for offentlige tjenester, og som sammenligner virkningene av tjenestene med sikte på å fremme anbefalinger om tiltak som bør treffes på nasjonalt plan for å oppnå høy kvalitet på offentlige tjenester. Medlemsstatene bør treffe de nødvendige tiltak for å verne sårbare kunder på det indre marked for elektrisk kraft. Slike tiltak kan variere alt etter omstendighetene i vedkommende medlemsstat, og kan omfatte særlige tiltak knyttet til betaling av strømgjeld, eller mer allmenne tiltak som treffes i forbindelse med trykdeordningen. Når leveringspliktige tjenester også ytes til små bedrifter, kan tiltak for å sikre at disse leveringspliktige tjenestene ytes være forskjellige for husholdninger og små bedrifter.
- 25) Kommissjonen har meddelt at den har til hensikt å treffe tiltak særlig med hensyn til omfanget av merkingsbestemmelsene, især om på hvilken måte opplysningene om de miljøvirkninger som produksjon av elektrisk kraft fra ulike energikilder har, i det minste i form av CO₂-utslipp og radioaktivt avfall, kan stilles til rådighet på en oversiktlig, lett tilgjengelig og sammenlignbar måte i hele Den europeiske union, og om på hvilken måte tiltakene som treffes i medlemsstatene for å kontrollere at opplysningene fra leverandørene er nøyaktige, kan forenkles.
- 26) Oppfyllelsen av forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste er et grunnleggende krav i dette direktiv, og det er viktig at direktivet angir felles minstestandarder som overholdes av alle medlemsstater, og som tar hensyn til målene for forbrukervern, forsyningsikkerhet, miljøvern og like konkurransevilkår i alle medlemsstater. Det er viktig at forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste kan tolkes på nasjonalt plan, idet det tas hensyn til nasjonale forhold og forutsatt at fellesskapsretten overholdes.

- 27) Medlemsstatene kan utpeke en leverandør. Denne leverandøren kan være salgsavdelingen i et vertikalt integrert foretak, som også ivaretar distribusjonsfunksjonene, forutsatt at det oppfyller dette direktivs krav om rettslig atskillelse.
- 28) Tiltak medlemsstatene treffer for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning kan blant annet omfatte relevante økonomiske stimuleringsiltak, om nødvendig ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan. Disse midlene kan omfatte ansvarsordninger som sikrer den nødvendige investering.
- 29) I den grad de tiltak medlemsstatene treffer for å oppfylle sine forpliktelser til å yte offentlig tjeneste utgjør statsstøtte i henhold til traktatens artikkel 87 nr. 1, har de i henhold til traktatens artikkel 88 nr. 3 plikt til å underrette Kommisjonen om disse.
- 30) Kravet om å underrette Kommisjonen om avslag på søknader om å etablere ny produksjonskapasitet har vist seg å være en unødvendig administrativ byrde og bør derfor fjernes.
- 31) Ettersom målet for det foreslåtte tiltak, som er å skape et velfungerende indre marked for elektrisk kraft med rettfærdig konkurranse, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang og virkninger bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette mål.
- 32) I lys av erfaringene fra gjennomføringen av rådsdirektiv 90/547/EØF av 29. oktober 1990 om transitt av elektrisk kraft gjennom hovednett⁽¹⁾ bør det treffes tiltak for å sikre ensartede adgangsordninger uten forskjellsbehandling for overføring, herunder overføring av elektrisk kraft over landegrensene mellom medlemsstater. For å sikre ensartet behandling med hensyn til adgang til elektrisitetsnettene, også ved transitt, bør nevnte direktiv oppheves.
- 33) På grunn av omfanget av de endringer som gjøres i direktiv 96/92/EF, bør de berørte bestemmelser av klarhets- og rasjonaliseringshensyn omarbeides.
- 34) I dette direktiv respekteres de grunnleggende rettigheter og overholdes de prinsipper som er nedfelt blant annet i Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter —

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

KAPITTEL I

VIRKEOMRÅDE OG DEFINISJONER

Artikkel 1

Virkeområde

I dette direktiv fastsettes felles regler for produksjon, overføring, distribusjon og forsyning av elektrisk kraft. Det fastsettes nærmere regler for elektrisitetssektorens organisering og virkemåte og for adgang til markedet, kriterier og prosedyrer for anbud og konsesjon samt regler for drift av nett.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

- «produksjon» produksjon av elektrisk kraft,
- «produsent» en fysisk eller juridisk person som produserer elektrisk kraft,
- «overføring» transport av elektrisk kraft gjennom samkjøringsnettet for svært høy spenning og høyspenning med sikte på levering til slutt kunder eller til distributører, men omfatter ikke forsyning,
- «operatør av overføringsnett» en fysisk eller juridisk person som har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av overføringsnett i et gitt område og, eventuelt, forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter overføring av elektrisk kraft,
- «distribusjon» transport av elektrisk kraft gjennom distribusjonsnett med høy, middels og lav spenning med sikte på levering til kunder, men omfatter ikke forsyning,
- «operatør av distribusjonsnett» en fysisk eller juridisk person som har ansvar for drift, vedlikehold og, ved behov, utvikling av distribusjonsnett i et gitt område og, eventuelt, forbindelsesledninger til andre nett, samt for å sikre nettets evne på lang sikt til å dekke en rimelig etterspørsel etter distribusjon av elektrisk kraft,
- «kunder» grossister og slutt kunder som kjøper elektrisk kraft,
- «grossister» enhver fysisk eller juridisk person som kjøper elektrisk kraft med sikte på videresalg i eller utenfor det nett personen er etablert i,

⁽¹⁾ EFTL 313 av 13.11.1990, s. 30. Direktivet sist endret ved kommisjonsdirektiv 98/75/EF (EFT L 276 av 13.10.1998, s. 9).

9. «sluttkunder» kunder som kjøper elektrisk kraft til eget bruk,
10. «privatkunder» kunder som kjøper elektrisk kraft til eget husholdningsforbruk, unntatt forretningsvirksomhet eller yrkesvirksomhet,
11. «forretningskunder» enhver fysisk eller juridisk person som kjøper elektrisk kraft som ikke er til eget husholdningsforbruk, herunder produsenter og grossister,
12. «berettigede kunder» kunder som fritt kan velge leverandør av elektrisk kraft i henhold til artikkel 21 i dette direktiv,
13. «forbindelsesledninger» utstyr som brukes til å kople sammen elektrisitetsnett,
14. «samkjøringsnett» en rekke overførings- og distribusjonsnett som er koplet sammen ved hjelp av én eller flere forbindelsesledninger,
15. «direkteledning» enten en kraftledning som kopler sammen et enkelt produksjonssted og en enkelt kunde, eller en kraftledning som kopler sammen en elektrisitetsprodusent og et elektrisitetsforsyningsforetak slik at disse kan forsyne sine egne anlegg, datterforetak og berettigede kunder direkte,
16. «økonomisk rangering» rangering av kilder for elektrisitetsforsyning etter økonomiske kriterier,
17. «tilleggstjenester» alle funksjoner som er nødvendige for driften av et overførings- eller distribusjonsnett,
18. «nettbrukere» enhver fysisk eller juridisk person som leverer til eller forsynes fra et overførings- eller distribusjonsnett,
19. «forsyning» salg, herunder videresalg, av elektrisk kraft til kunder,
20. «integrert elektrisitetsforetak» et vertikalt eller horisontalt integrert foretak,
21. «vertikalt integrert foretak» et foretak eller en foretaksgruppe med innbyrdes forhold som definert i artikkel 3 nr. 3 i rådsforordning (EØF) nr. 4064/89 av 21. desember 1989 om tilsyn med foretakssammenslutninger⁽¹⁾ der det berører foretaket/den berørte foretaksgruppen utfører minst én av funksjonene overføring eller distribusjon, og minst én av funksjonene produksjon eller forsyning av elektrisk kraft,
22. «tilknyttet foretak» et tilknyttet foretak i henhold til artikkel 41 i sjuende rådsdirektiv 83/349/EØF av 13. juni 1983 med hjemmel i traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g)^(*) om konsoliderte regnskaper⁽²⁾, og/eller et assosiert foretak i henhold til artikkel 33 nr. 1 i nevnte direktiv og/eller et foretak som tilhører de samme aksjeeiere,
23. «horisontalt integrert foretak» et foretak som utfører minst én av følgende funksjoner: produksjon for salg og overføring, distribusjon eller forsyning av elektrisk kraft, samt annen virksomhet som ikke er knyttet til elektrisitetssektoren,
24. «anbudsprosedyre» en prosedyre der planlagte tilleggsbehov og erstatningskapasitet dekkes av forsyninger fra ny eller eksisterende produksjonskapasitet,
25. «långsiktig planlegging» planlegging på lang sikt av behov for investering i produksjons-, overførings- og distribusjonskapasitet, med sikte på å dekke systemets etterspørsel etter elektrisk kraft og sikre forsyninger til kundene,
26. «lite, isolert nett» et nett med et forbruk på under 3 000 GWh i 1996 der mindre enn 5 % av årsforbruket dekkes ved hjelp av sammenkopling med andre nett,
27. «isolert mikronett» et nett med et forbruk på under 500 GWh i 1996 der det ikke finnes noen sammenkopling med andre nett,
28. «sikkerhet» både forsyningssikkerhet, leveringssikkerhet og teknisk sikkerhet.
29. «energieffektivitet gjennom styring av etterspørsel» en helhetlig eller integrert metode med sikte på å påvirke elektrisitetsforbrukets omfang og tidspunkter for å redusere forbruket av primærenergi og toppbelastninger ved å prioritere investeringer i energieffektiviserings tiltak eller andre tiltak, for eksempel leveringskontrakter som kan avbrytes, framfor investeringer for å øke produksjonskapasiteten, dersom det første er det mest effektive og økonomiske alternativet, idet det tas hensyn til den positive miljøvirkningen av redusert energiforbruk og tilknyttede aspekter som forsyningssikkerhet og distribusjonskostnader,

⁽¹⁾ EFT L 395 av 30.12.1989, s. 1. Forordningen sist endret ved forordning (EF) nr. 1310/97 (EFT L 180 av 9.7.1997, s. 1).

^(*) Tittelen på direktiv 78/660/EØF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

⁽²⁾ EFT L 193 av 18.7.1983, s. 1. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/65/EF (EFT L 283 av 27.10.2001, s. 28).

30. «fornybare energikilder» fornybare ikke-fossile energikilder (vind, sol, geotermisk energi, bølge- og tidevannsenergi, vannkraft, biomasse, gass fra fyllplasser, gass fra renseanlegg og biogasser),
31. «distribuert produksjon» produksjonsanlegg tilknyttet distribusjonsnettet.

KAPITTEL II

ALMINNELIGE REGLER FOR ORGANISERING AV SEKTOREN

Artikkel 3

Forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og forbrukervern

1. Med forbehold for nr. 2 skal medlemsstatene på grunnlag av sin institusjonelle organisering og under behørig hensyn til nærhetsprinsippet sikre at elektrisitetsforetak drives i samsvar med prinsippene i dette direktiv med sikte på å oppnå et konkurransedyktig, sikkert og miljømessig bærekraftig marked for elektrisk kraft, og de skal ikke forskjellsbehandle slike foretak med hensyn til rettigheter eller plikter.
2. Idet det fullt ut tas hensyn til traktatens bestemmelser, særlig artikkel 86, og av hensyn til allmenne økonomiske interesser kan medlemsstatene pålegge foretak i elektrisitetsektoren forpliktelser til å yte offentlige tjenester som kan vedrøre sikkerhet, herunder forsyningssikkerhet, regelmessighet, kvalitet på og pris for forsyninger, samt miljøvern, herunder energieffektivitet og klimabeskyttelse. Slike forpliktelser skal være klart definerte, oversiktlige, kontrollerbare og ikke innebære forskjellsbehandling, og skal sikre elektrisitetsforetak i EU lik adgang til nasjonale forbrukere. I forbindelse med forsyningssikkerhet, energieffektivitet gjennom styring av etterspørsel samt for å nå de miljømål som er nevnt i dette nummer, kan medlemsstatene innføre langsiktig planlegging, idet det tas hensyn til muligheten for at tredjemann søker å få adgang til nettet.
3. Medlemsstatene skal sikre at alle privatkunder, og, når medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, små bedrifter (det vil si foretak med færre enn 50 ansatte og en årlig omsetning eller årsbalanse som ikke overstiger 10 millioner euro), har rett til leveringspliktige tjenester, det vil si rett til å få levert elektrisk kraft av en bestemt kvalitet på sitt territorium til rimelige, lett og klart sammenlignbare og oversiktlige priser. For å sikre at leveringspliktige tjenester ytes kan medlemsstatene utpeke en leverandør. Medlemsstatene skal pålegge distribusjonsforetak en forpliktelse til å kople kunder til sine nett i henhold til vilkår, betingelser og tariffers fastsatt etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 23 nr. 2. Ikke noe i dette direktiv skal være til hinder for at medlemsstatene kan styrke

markedsstillingen til private, små og mellomstore forbrukere ved å fremme mulighetene for at denne forbrukergruppen velger å la seg representere samlet.

Første ledd skal gjennomføres på en åpen måte og ikke innebære forskjellsbehandling, og skal ikke være til hinder for at markedet åpnes som omhandlet i artikkel 21.

4. Når en medlemsstat gir finansiell godtgjøring, andre former for erstatning og eneretter for å oppfylle forpliktelsene fastsatt i nr. 2 og 3, skal dette skje på en åpen måte og ikke innebære forskjellsbehandling.

5. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å verne slutt kunder, og skal særlig sikre at det finnes egnede beskyttelsestiltak for å verne sårbare kunder, herunder tiltak for å hjelpe dem å unngå avbrudd i forsyningen av elektrisk kraft. I denne sammenheng kan medlemsstatene treffe tiltak for å verne slutt kunder i fjerntliggende områder. De skal sikre et høyt nivå for forbrukervern, særlig med hensyn til innsyn i kontraktsvilkår og -betingelser, allmenne opplysninger og tvisteløsningsordninger. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder i praksis kan bytte leverandør. I det minste når det gjelder privatkunder skal disse tiltakene omfatte de tiltak som angis i vedlegg A.

6. Medlemsstatene skal sikre at leverandører av elektrisk kraft i eller med regningene og i reklamemateriale som sendes til slutt kunder, angir:

- hver enkelt energikildes bidrag til leverandørens samlede energikilder i det foregående år,
- i det minste en henvisning til eksisterende referanse kilder, for eksempel nettsider, med offentlig tilgjengelige opplysninger om miljøvirkninger i det minste i form av utslipp av CO₂ og radioaktivt avfall som følge av den elektriske kraften produsert fra leverandørens samlede energikilder i det foregående år.

Med hensyn til elektrisk kraft innhentet gjennom en kraftbørs eller importert fra et foretak utenfor Fellesskapet, kan det anvendes samlede tall for det foregående år framlagt av vedkommende kraftbørs eller foretak.

Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at opplysninger som leverandører gir sine kunder i henhold til denne artikkel, er pålitelige.

7. Medlemsstatene skal gjennomføre egnede tiltak for å nå målene om sosial og økonomisk utjevning og miljøvern, som kan omfatte energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel og midler for å motvirke klimaendringer, samt forsyningssikkerhet. Slike tiltak kan blant annet omfatte

egnede økonomiske stimulerings tiltak, eventuelt ved bruk av alle tilgjengelige midler på nasjonalt plan og fellesskapsplan, til vedlikehold og bygging av den nødvendige nettinfrastruktur, herunder samkjøringskapasitet.

8. Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende bestemmelsene i artikkel 6, 7, 20 og 22 i den grad anvendelsen av disse bestemmelsene juridisk eller faktisk ville hindre oppfyllelsen av de forpliktelser som elektrisitetsforetakene er pålagt av hensyn til allmenne økonomiske interesser, og dersom utviklingen av handelen ikke påvirkes i et omfang som strider mot Fellesskapets interesser. Fellesskapets interesser omfatter blant annet konkurranse med hensyn til berettigede kunder i samsvar med dette direktiv og traktatens artikkel 86.

9. Medlemsstatene skal, når dette direktiv er gjennomført, underrette Kommissjonen om alle tiltak som er truffet for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, herunder forbruker- og miljøvern, og deres mulige virkning på nasjonal og internasjonal konkurranse, uavhengig av om slike tiltak krever et unntak fra bestemmelsene i dette direktiv. De skal deretter hvert annet år underrette Kommissjonen om eventuelle endringer av slike tiltak, uavhengig av om de krever et unntak fra dette direktiv.

Artikkel 4

Overvåking av forsyningsikkerhet

Medlemsstatene skal sørge for at forsyningsikkerheten overvåkes. Når medlemsstatene anser det som hensiktsmessig, kan de delegere denne oppgaven til reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 23 nr. 1. Denne overvåkingen skal særlig omfatte likevekten mellom forsyning og etterspørsel i det nasjonale marked, nivået på forventet framtidig etterspørsel og ytterligere kapasitet under planlegging eller bygging, nettens kvalitets- og vedlikeholds nivå samt tiltak for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra én eller flere leverandører. Vedkommende myndigheter skal innen 31. juli hvert annet år offentliggjøre en rapport som viser resultatene av overvåkingen av disse forholdene, samt eventuelle tiltak som er truffet eller planlagt i den forbindelse, og skal umiddelbart oversende denne rapporten til Kommissjonen.

Artikkel 5

Tekniske forskrifter

Medlemsstatene skal sørge for at det utarbeides og offentliggjøres tekniske sikkerhetskriterier og tekniske forskrifter med tekniske minstekrav for konstruksjon og drift som produksjonsanlegg, distribusjonsnett, direkte tilkoplede kundeforstyr, forbindelsesledninger og direkteledninger må oppfylle for å kunne koples til nettet. Disse tekniske forskriftene skal sikre samvirkingsevnen mellom nettene, være objektive og ikke innebære forskjellsbehandling. De

skal meddeles Kommissjonen i samsvar med artikkel 8 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester⁽¹⁾.

KAPITTEL III

PRODUKSJON

Artikkel 6

Framgangsmåte for tildeling av tillatelse for ny kapasitet

1. Ved etablering av ny produksjonskapasitet skal medlemsstatene anvende en framgangsmåte for tildeling av tillatelse som skal følges i samsvar med objektive og oversiktlige kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling.

2. Medlemsstatene skal fastsette kriterier for tildeling av tillatelser til å etablere produksjonskapasitet på deres territorium. Disse kriteriene kan omfatte

- a) elektrisitetsnettets, anleggenes og tilhørende utstørs sikkerhet og pålitelighet,
- b) vern av befolkningens helse og offentlig sikkerhet,
- c) miljøvern,
- d) arealbruk og plassering,
- e) bruk av offentlige arealer,
- f) energieffektivitet,
- g) arten av primære energikilder,
- h) søkerens egenskaper, for eksempel teknisk, økonomisk og finansiell evne,
- i) samsvar med tiltak truffet i henhold til artikkel 3.

3. Medlemsstatene skal sikre at framgangsmåter for tildeling av tillatelse for små produsenter og/eller distribuert produksjon tar hensyn til deres begrensede størrelse og eventuelle innvirkning.

4. Framgangsmåtene og kriteriene for tildeling av tillatelse skal offentliggjøres. Ved avslag på en søknad om tillatelse skal søkeren underrettes om grunnene til dette. Grunnene skal være objektive, likebeholdende, velfunderte og behørig begrunnede. Søkeren skal ha mulighet til å påklage avgjørelsen.

⁽¹⁾ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

*Artikkel 7***Anbud på ny kapasitet**

1. Medlemsstatene skal av hensyn til forsyningssikkerheten sikre muligheten for at det kan innføres ny kapasitet eller energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel ved en anbudsprosedyre eller en prosedyre som oppfyller de samme kravene med hensyn til innsyn og likebehandling, på grunnlag av offentliggjorte kriterier. Disse prosedyrene kan imidlertid anvendes bare dersom den produksjonskapasiteten som etableres på grunnlag av framgangsmåten for tildeling av tillatelse, eller de energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel som treffes, ikke er tilstrekkelige til å sikre forsyningssikkerheten.

2. Medlemsstatene kan av hensyn til miljøvern og for å fremme helt ny teknologi sikre muligheten til å utlyse en anbudsinnbydelse for ny kapasitet på grunnlag av offentliggjorte kriterier. En slik anbudsinnbydelse kan gjelde ny kapasitet eller energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel. En anbudsprosedyre kan imidlertid anvendes bare dersom den produksjonskapasiteten som etableres på grunnlag av framgangsmåten for tildeling av tillatelse, eller de tiltakene som treffes, ikke er tilstrekkelige for å nå disse målene.

3. Nærmere opplysninger om anbudsprosedyren for produksjonskapasitet og energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel skal offentliggjøres i *Den europeiske unions tidende* minst seks måneder før anbudsfristen utløper.

Anbudsgrunnlagene skal gjøres tilgjengelige for alle berørte foretak som er etablert på en medlemsstats territorium, slik at foretakene har tilstrekkelig tid til å innge et anbud.

For å sikre innsyn og likebehandling skal anbudsgrunnlagene inneholde en detaljert beskrivelse av kontraktspesifikasjonene og av prosedyren som skal følges av alle anbydere, samt en uttømmende liste over kriteriene som legges til grunn ved utvelgelse av anbydere og tildeling av kontrakt, herunder stimuleringsiltak som omfattes av anbudet, f.eks. subsidier. Disse spesifikasjonene kan også vedrøre områdene nevnt i artikkel 6 nr. 2.

4. Dersom anbudsinnbydelsen gjelder nødvendig produksjonskapasitet, skal det også tas hensyn til tilbud om forsyning av elektrisk kraft med langsiktige garantier fra eksisterende produksjonsheter, forutsatt at ytterligere behov kan dekkes på denne måten.

5. Medlemsstatene skal utpeke en myndighet eller et offentlig eller privat organ som er uavhengig av produksjon, overføring, distribusjon og forsyning av elektrisk kraft, som reguleringsmyndighet som nevnt i artikkel 23 nr. 1, som skal være ansvarlig for organisering, overvåking og kontroll av anbudsprosedyren nevnt i nr. 1-4. Dersom en operatør av overføringsnett er helt uavhengig av andre virksomheter som

ikke er knyttet til overføringsnettet når det gjelder eierskap, kan operatøren av overføringsnettet utpekes som ansvarlig for organisering, overvåking og kontroll av anbudsprosedyren. Denne myndighet eller dette organ skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre at hensynet til fortrolige opplysninger i anbudene ivaretas.

KAPITTEL IV

DRIFT AV OVERFØRINGSNETT*Artikkel 8***Utpeking av operatører av overføringsnett**

For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode foretak som eier overføringsnett, om å utpeke én eller flere operatører av overføringsnett. Medlemsstatene skal sikre at operatører av overføringsnett opptrer i samsvar med bestemmelsene i artikkel 9-12.

*Artikkel 9***Opgaver for operatører av overføringsnett**

Hver operatør av overføringsnett skal ha ansvar for å:

- a) sikre nettets evne på lang sikt til å oppfylle rimelige krav om overføring av elektrisk kraft,
- b) bidra til forsyningssikkerhet gjennom egnet overføringskapasitet og et pålitelig nett,
- c) forvalte energistrømmen i nettet, idet det tas hensyn til utveksling med andre samkjøringsnett. For dette formål har operatøren av overføringsnettet ansvar for å sikre at elektrisitetsnettet er sikkert, pålitelig og effektivt, og skal i den forbindelse sørge for at alle nødvendige tilleggstjenester er tilgjengelige, i den grad denne tilgjengeligheten er uavhengig av andre overføringsnett som operatørens nett er sammenkoplet med,
- d) gi operatører av eventuelle andre nett som operatørens nett er sammenkoplet med, tilstrekkelige opplysninger til å sikre sikker og effektiv drift av samkjøringsnettet samt samordnet utbygging og samvirkingsevne,
- e) unngå forskjellsbehandling av nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig til fordel for tilknyttede foretak,

- f) gi nettbrukere tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv adgang til nettet.

framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 23 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.

Artikkel 10

Rettslig atskillelse av operatører av overføringsnett

1. Dersom operatøren av overføringsnettet er del av et vertikalt integrert foretak, skal denne i det minste med hensyn til rettslig form, organisasjon og beslutningstaking være uavhengig av andre virksomheter som ikke er knyttet til overføring. Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap av eiendeler i overføringsnettet fra det vertikalt integrerte foretaket.

2. For å sikre uavhengighet til operatøren av overføringsnett nevnt i nr. 1, skal følgende minstekriterier gjelde:

- a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av overføringsnettet, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte elektrisitetsforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift av produksjon, distribusjon og forsyning av elektrisk kraft,
- b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av overføringsnettet, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre selvstendig,
- c) operatøren av overføringsnettet skal ha reell rett til å treffe beslutninger uavhengig av det integrerte elektrisitetsforetaket med hensyn til eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle nettet. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 23 nr. 2, av midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, fra operatøren av overføringsnettet, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruksjoner med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av overføringsledninger, så lenge disse beslutningene ikke går ut over vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,
- d) operatøren av overføringsnettet skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, samt sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser arbeidstakere har for å nå dette målet. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal

Artikkel 11

Lastfordeling og utjevning

1. Med forbehold for forsyning av elektrisk kraft i henhold til kontraktsfestede forpliktelser, herunder dem som følger av anbuds vilkår, skal operatøren av overføringsnett, når vedkommende har en slik funksjon, ha ansvar for lastfordelingen mellom produksjonsanleggene i sitt område og for å bestemme bruken av forbindelsesledninger til andre nett.

2. Lastfordelingen mellom produksjonsanleggene og bruken av forbindelsesledningene skal avgjøres på grunnlag av kriterier som kan godkjennes av medlemsstaten og som skal være objektive, offentliggjøres og anvendes uten forskjellsbehandling, på en måte som sikrer at det indre marked for elektrisk kraft virker tilfredsstillende. I kriteriene skal det tas hensyn til den økonomiske rangeringen av elektrisk kraft fra tilgjengelige produksjonsanlegg eller fra overføring gjennom forbindelsesledninger, og det skal tas hensyn til nettets tekniske begrensninger.

3. En medlemsstat kan kreve at nettoperatøren ved lastfordelingen mellom produksjonsanlegg gir forrang til produksjonsanlegg der det anvendes fornybare energikilder eller avfall, eller der det produseres kraftvarme.

4. En medlemsstat kan av sikkerhets- og forsyningsårsaker bestemme at produksjonsanlegg der det anvendes innenlandske primære energikilder som brensel, gis forrang i et omfang som i løpet av et kalenderår høyst omfatter 15 % av det samlede forbruk av primærenergi som er nødvendig for å produsere den elektrisitet som forbrukes i den aktuelle medlemsstat.

5. Medlemsstatene kan kreve at operatører av overføringsnett oppfyller minstekrav til vedlikehold og utvikling av overføringsnettet, herunder samkjøringskapasitet.

6. Operatører av overføringsnett skal, når de har en slik funksjon, anskaffe den energi de bruker for å dekke energitap og reservekapasitet i sine nett i henhold til oversiktlige og markedsbaserte framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling.

7. De regler for utjevning i elektrisitetsnettet som vedtas av operatører av overføringsnett, skal være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling, noe som også gjelder reglene for nettbrukernes betaling for bruk av deres nett i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariff, for slike tjenester som ytes av operatører av overføringsnett, skal fastsettes i henhold

til en metode som er forenlig med artikkel 23 nr. 2, uten at det innebærer forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.

Artikkel 12

Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av overføringsnett

Hver operatør av overføringsnett skal, med forbehold for artikkel 18 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som operatøren mottar i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet. Opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, skal gjøres tilgjengelige på en måte som ikke innebærer forskjellsbehandling.

KAPITTEL V

DRIFT AV DISTRIBUTJONSNETT

Artikkel 13

Utpeking av operatører av distribusjonsnett

For et tidsrom som medlemsstatene skal fastsette idet de tar hensyn til effektivitet og økonomisk likevekt, skal medlemsstatene utpeke eller anmode foretak som eier eller har ansvar for distribusjonsnett, om å utpeke én eller flere operatører av distribusjonsnett. Medlemsstatene skal sikre at operatører av distribusjonsnett opptrer i samsvar med artikkel 14-16.

Artikkel 14

Oppgaver for operatører av distribusjonsnett

1. Operatøren av distribusjonsnettet skal vedlikeholde et sikkert, pålitelig og effektivt nett for distribusjon av elektrisk kraft i sitt område, og skal ta behørig hensyn til miljøet.
2. Operatøren skal ikke under noen omstendighet forskjellsbehandle nettbrukere eller grupper av nettbrukere, særlig ikke til fordel for egne tilknyttede foretak.
3. Operatøren av distribusjonsnettet skal gi nettbrukere tilstrekkelige opplysninger til at de kan få effektiv adgang til nettet.
4. En medlemsstat kan kreve at operatøren av distribusjonsnettet ved lastfordelingen mellom produksjonsanlegg gir forrang til produksjonsanlegg der det anvendes fornybare energikilder eller avfall, eller der det produseres kraftvarme.
5. Operatører av distribusjonsnett skal, når de har en slik funksjon, anskaffe den energi de bruker for å dekke energitap og reservekapasitet i sine nett i henhold til oversiktlig og markedsbaserte framgangsmåter som ikke innebærer forskjellsbehandling. Dette kravet skal ikke berøre bruk av

elektrisk kraft anskaffet i henhold til kontrakter inngått før 1. januar 2002.

6. Dersom operatører av distribusjonsnett har ansvar for utjevning i distribusjonsnettet for elektrisk kraft, skal regler de vedtar for dette formål være objektive, oversiktlige og ikke innebære forskjellsbehandling, herunder regler for nettbrukernes betaling for bruk av nettet i forbindelse med ubalanse i energiforsyningen. Vilkår og betingelser, herunder regler og tariff, for slike tjenester som ytes av operatører av distribusjonsnett, skal fastsettes i samsvar med artikkel 23 nr. 2, uten at det innebærer forskjellsbehandling og på en kostnadsrelatert måte, og de skal offentliggjøres.

7. Når operatøren av distribusjonsnettet planlegger utviklingen av distribusjonsnettet, skal det tas hensyn til energieffektivitetstiltak gjennom styring av etterspørsel og/eller distribuert produksjon som vil kunne erstatte behovet for å oppgradere eller erstatte elektrisitetskapasitet.

Artikkel 15

Rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett

1. Dersom operatøren av distribusjonsnettet er del av et vertikalt integrert foretak, skal denne i det minste med hensyn til rettslig form, organisasjon og beslutningstaking være uavhengig av andre virksomheter som ikke er knyttet til distribusjon. Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap av eiendeler i distribusjonsnettet fra det vertikalt integrerte foretaket.

2. I tillegg til kravene i nr. 1 skal operatøren av distribusjonsnettet, når denne er del av et vertikalt integrert foretak, være uavhengig med hensyn til organisasjon og beslutningstaking fra annen virksomhet som ikke er knyttet til distribusjon. For å oppnå dette skal følgende minstekriterier oppfylles:

- a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnettet, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte elektrisitetsforetaket som har direkte eller indirekte ansvar for den daglige drift av produksjon, overføring og forsyning av elektrisk kraft,
- b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av distribusjonsnettet, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre selvstendig,
- c) operatøren av distribusjonsnettet skal ha reell rett til å treffe beslutninger, uavhengig av det integrerte elektrisitetsforetaket, med hensyn til eiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde eller utvikle nettet. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 23 nr. 2, av midler investert i et datterselskap. Dette

skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, fra operatøren av distribusjonsnett, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruksjoner med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av distribusjonsledninger, så lenge disse beslutningene ikke går ut over vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,

- d) operatøren av distribusjonsnett skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, samt sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser arbeidstakere har for å nå dette målet. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 23 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.

Medlemsstatene kan vedta ikke å anvende nr. 1 og 2 på integrerte elektrisitetsforetak som betjener færre enn 100 000 tilknyttede kunder, eller som betjener små isolerte nett.

Artikkel 16

Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av distribusjonsnett

Hver operatør av distribusjonsnett skal, med forbehold for artikkel 18 eller enhver annen lovbestemt opplysningsplikt, sørge for fortrolig behandling av forretningsmessig følsomme opplysninger som operatøren mottar i forbindelse med utøvelsen av sin virksomhet, og skal hindre at opplysninger om egen virksomhet som kan gi forretningsmessige fordeler, blir gitt videre på en måte som innebærer forskjellsbehandling.

Artikkel 17

Operatør av kombinasjonsnett

Reglene i artikkel 10 nr. 1 og artikkel 15 nr. 1 skal ikke være til hinder for drift av et kombinert overførings- og distribusjonsnett som med hensyn til rettslig form, organisasjon og beslutningstaking er uavhengig av annen virksomhet som ikke er knyttet til overførings- eller distribusjonsnett, og som oppfyller kravene i bokstav a)-d). Disse reglene skal ikke innebære noen forpliktelse til å skille eierskap av eiendeler i kombinasjonsnett fra det vertikalt integrerte foretaket:

- a) de personer som har ledelsesansvar for operatøren av kombinasjonsnett, kan ikke inngå i foretaksstrukturer i det integrerte elektrisitetsforetaket som har direkte eller

indirekte ansvar for den daglige drift av produksjon eller forsyning av elektrisk kraft,

- b) egnede tiltak må treffes for å sikre at de yrkesmessige interessene til personer som har ledelsesansvar for operatøren av kombinasjonsnett, tas hensyn til på en måte som sikrer at de er i stand til å opptre selvstendig,

- c) operatøren av kombinasjonsnett skal ha reell rett til å treffe beslutninger, uavhengig av det integrerte elektrisitetsforetaket, med hensyn tileiendeler som er nødvendige for å drive, vedlikeholde og utvikle nettet. Dette bør ikke være til hinder for at det kan foretas egnet samordning som sikrer vern av morselskapets økonomiske og forvaltningsmessige overvåkingsrettigheter med hensyn til avkastningen, som er indirekte underlagt bestemmelsene i artikkel 23 nr. 2, av midler investert i et datterselskap. Dette skal særlig gjøre det mulig for morselskapet å godkjenne den årlige finansieringsplanen, eller et annet tilsvarende dokument, fra operatøren av kombinasjonsnett, og å fastsette samlede grenser for datterselskapets gjeldsnivå. Morselskapet skal ikke kunne gi instruksjoner med hensyn til den daglige drift eller de enkelte beslutninger om bygging eller oppgradering av overførings- og distribusjonsledninger, så lenge disse beslutningene ikke går ut over vilkårene i den godkjente finansieringsplanen eller et annet tilsvarende dokument,

- d) operatøren av kombinasjonsnett skal utarbeide et samsvarsprogram som beskriver de tiltak som er truffet for å sikre at atferd som innebærer forskjellsbehandling, er utelukket, samt sikre kontroll av at programmet følges. I programmet skal det angis hvilke spesifikke forpliktelser arbeidstakere har for å nå dette målet. En årsrapport med en beskrivelse av de tiltak som er truffet, skal framlegges for reguleringsmyndigheten nevnt i artikkel 23 nr. 1 av den person eller det organ som har ansvar for overvåking av samsvarsprogrammet, og årsrapporten skal offentliggjøres.

KAPITTEL VI

ATSKILTE OG OVERSIKTLIGE REGNSKAPER

Artikkel 18

Rett til tilgang til regnskaper

1. Medlemsstatene eller enhver vedkommende myndighet som de utpeker, herunder reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 23, skal ha tilgang til regnskapene til elektrisitetsforetak som fastsatt i artikkel 19 når dette er nødvendig for at de skal kunne utføre sine oppgaver.

2. Medlemsstatene og enhver utpekt vedkommende myndighet, herunder reguleringsmyndighetene nevnt i artikkel 23, skal sørge for at forretningsmessig følsomme opplysninger behandles fortrolig. Medlemsstatene kan vedta at slike opplysninger skal offentliggjøres dersom det er nødvendig for at vedkommende myndigheter skal kunne utføre sine oppgaver.

Artikkel 19

Atskilte regnskaper

1. Medlemsstatene skal treffe de tiltak som er nødvendige for å sikre at elektrisitetsforetakenes regnskaper føres i samsvar med nr. 2 og 3.

2. Uansett eierstruktur og rettslig form skal elektrisitetsforetakene utarbeide, få revidert og offentliggjøre sine årsregnskaper i samsvar med nasjonal lovgivning om aksjeselskapers årsregnskaper, vedtatt i samsvar med fjerde rådsdirektiv 78/660/EF av 25. juli 1978 med hjemmel i traktatens artikkel 44 nr. 2 bokstav g^(*) om årsregnskapene for visse selskapsformer⁽¹⁾.

Foretak som ikke er rettslig forpliktet til å offentliggjøre sine årsregnskaper, skal oppbevare en kopi av disse tilgjengelig for allmennheten ved sitt hovedkontor.

3. For å unngå forskjellsbehandling, krysssubsidiering og konkurransevridning skal elektrisitetsforetak i sine internregnskaper føre atskilte regnskaper for sin virksomhet i forbindelse med overføring og distribusjon, på samme måte som de måtte ha gjort dersom den aktuelle virksomheten hadde blitt utøvd av atskilte foretak. De skal også føre regnskaper, eventuelt konsoliderte, for annen virksomhet som er knyttet til elektrisk kraft, men ikke til overføring eller distribusjon. Inntil 1. juli 2007 skal de føre atskilte regnskaper for forsyningsvirksomhet for berettigede kunder og forsyningsvirksomhet for ikke-berettigede kunder. Inntekter fra eierskap av overførings-/distribusjonsnett skal angis i regnskapene. De skal ved behov føre konsoliderte regnskaper for annen virksomhet som ikke er knyttet til elektrisk kraft. Internregnskapene skal inneholde en balanse og et resultatregnskap for hver virksomhet.

4. I revisjonen nevnt i nr. 2 skal det særlig kontrolleres at forpliktelsen til å unngå forskjellsbehandling og krysssubsidiering nevnt i nr. 3 overholdes.

^(*) Tittelen på direktiv 78/660/EF er endret for å ta hensyn til omnummereringen av artiklene i traktaten om opprettelse av Det europeiske fællesskap i samsvar med artikkel 12 i Amsterdam-traktaten; den opprinnelige henvisningen var til artikkel 54 nr. 3 bokstav g).

⁽¹⁾ EFT L 222 av 14.8.1978, s. 11. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 2001/65/EF (EFT L 283 av 27.10.2001, s. 28).

KAPITTEL VII

ORGANISERING AV ADGANG TIL NETTET

Artikkel 20

Adgang for tredjemann

1. Medlemsstatene skal sikre at det innføres et system for tredjemanns adgang til overførings- og distribusjonsnettet, som bygger på offentliggjorte tariffene som anvendes for alle berettigede kunder, og som anvendes objektivt og uten forskjellsbehandling mellom nettbrukere. Medlemsstatene skal sikre at disse tariffene, eller de metoder som ligger til grunn for beregning av dem, godkjennes i samsvar med artikkel 23 før de trer i kraft, og at disse tariffene — og metodene, der bare metoder godkjennes — offentliggjøres før de trer i kraft.

2. Operatøren av et overførings- eller distribusjonsnett kan nekte adgang til nettet dersom denne ikke rår over den nødvendige kapasitet. En slik nektelse skal være behørig begrunnet, særlig under hensyn til artikkel 3. Medlemsstatene skal, når det er hensiktsmessig og når adgang nektes, sikre at operatøren av overførings- eller distribusjonsnettet gir relevante opplysninger om tiltak som vil være nødvendige for å styrke nettet. Den part som anmoder om slike opplysninger, kan pålegges en rimelig avgift som gjenspeiler kostnadene knyttet til utlevering av slike opplysninger.

Artikkel 21

Markedsåpning og gjensidighet

1. Medlemsstatene skal sikre at berettigede kunder:

- a) inntil 1. juli 2004 er kunder som er berettigede i henhold til artikkel 19 nr. 1-3 i direktiv 96/92/EF. Medlemsstatene skal innen 31. januar hvert år offentliggjøre kriteriene for definisjonen av disse berettigede kundene,
- b) senest fra og med 1. juli 2004 er alle forretningskunder,
- c) fra og med 1. juli 2007 er alle kunder.

2. For å unngå manglende likevekt når markedene for elektrisk kraft åpnes:

- a) skal kontrakter om forsyning av elektrisk kraft som inngås med en berettiget kunde i en annen medlemsstats nett, ikke være forbudt dersom kunden anses som berettiget i begge berørte nett,

b) kan Kommisjonen i tilfeller der transaksjonene nevnt i bokstav a) nektes fordi kunden er berettiget i bare ett av de to nettene, idet det tas hensyn til markedssituasjonen og felles interesser, pålegge den nektende part å gjennomføre den ønskede forsyning på anmodning fra den medlemsstat der den berettigede kunden er etablert.

Artikkel 22

Direkteledninger

1. Medlemsstatene skal treffe de nødvendige tiltak for å sikre at

- a) alle elektrisitetsprodusenter og elektrisitetsforsyningsforetak som er etablert på deres territorium, kan forsyne sine anlegg, datterforetak og berettigede kunder gjennom en direkteledning,
- b) enhver berettiget kunde som er etablert på deres territorium, kan forsynes gjennom en direkteledning fra en produsent og fra forsyningsforetak.

2. Medlemsstatene skal fastsette kriterier for tildeling av tillatelser til å opprette direkteledninger på deres territorium. Disse kriteriene skal være objektive og ikke innebære forskjellsbehandling.

3. Muligheten for å levere elektrisk kraft gjennom en direkteledning som nevnt i nr. 1 skal ikke påvirke muligheten for å inngå kontrakt om elektrisk kraft i samsvar med artikkel 20.

4. Medlemsstatene kan gjøre tillatelse til å opprette en direkteledning betinget enten av at adgang til nettet er blitt nektet på grunnlag av artikkel 20, eller av at det innledes en framgangsmåte for tvisteløsning i henhold til artikkel 23.

5. Medlemsstatene kan nekte å godkjenne en direkteledning dersom tildelingen av en slik tillatelse ville stride mot bestemmelsene i artikkel 3. En slik nektelse skal være behørig begrunnet.

Artikkel 23

Reguleringsmyndigheter

1. Medlemsstatene skal utpeke ett eller flere vedkommende organ(er) som skal fungere som reguleringsmyndigheter. Disse myndighetene skal være helt uavhengige av elektrisitetsindustriens interesser. De skal ved anvendelse av denne artikkel i det minste ha ansvar for å sikre likebehandling, effektiv konkurranse og at markedet fungerer tilfredsstillende, gjennom særlig overvåking av følgende:

- a) reglene for håndtering og tildeling av samkjøringskapasitet, i samråd med reguleringsmyndighetene(e) i de medlemsstater som det eksisterer sammenkopling med,
- b) alle ordninger for å håndtere overbelastning i det nasjonale elektrisitetsnettet,
- c) den tid det tar for operatører av overførings- og distribusjonsnett å foreta tilkoplinger og utføre reparasjoner,
- d) offentliggjøring av egnede opplysninger fra operatører av overførings- og distribusjonsnett om forbindelsesledninger, bruk av nett og tildeling av kapasitet til berørte parter, idet det tas hensyn til behovet for at opplysninger som ikke framlegges samlet, behandles som forretningsmessig fortrolige,
- e) effektiv atskillelse av regnskaper som nevnt i artikkel 19, for å sikre at det ikke forekommer kryssubsidiering mellom produksjons-, overførings-, distribusjons- og forsyningsvirksomhet,
- f) vilkår, betingelser og tariffer for tilkopling av nye produsenter av elektrisk kraft for å sikre at de er objektive, oversiktlige og ikke innebærer forskjellsbehandling, idet det særlig og fullt ut tas hensyn til kostnader og fordeler ved de ulike formene for teknologi for fornybare energikilder, distribuert produksjon og kraftvarme,
- g) i hvilket omfang operatører av overførings- og distribusjonsnett utfører sine oppgaver i samsvar med artikkel 9 og 14,
- h) graden av innsyn og konkurranse.

De myndigheter som er opprettet i henhold til denne artikkel, skal offentliggjøre en årsrapport om resultatet av deres overvåkingsevne nevnt i bokstav a)-h).

2. Reguleringsmyndighetene skal ha ansvar for å fastsette eller godkjenne som et minstekrav de metoder som brukes for å beregne eller fastsette vilkår og betingelser, før de trer i kraft, for:

- a) tilkopling og adgang til nasjonale nett, herunder overførings- og distribusjonstariffer. Disse tariffene eller metodene skal være utformet slik at de nødvendige investeringer i nettene kan foretas på en slik måte at investeringene sikrer nettenees levedyktighet,
- b) yting av utjevningstjenester.

3. Uten hensyn til nr. 2 kan medlemsstatene fastsette at reguleringsmyndighetene skal framlegge de tariffer eller i det minste de metoder som er nevnt i nr. 2, samt endringene nevnt i nr. 4, for det relevante organ i medlemsstaten for formelt

vedtak. Det relevante organ skal i slike tilfeller ha myndighet til enten å godkjenne eller forkaste et utkast til vedtak framlagt av reguleringsmyndigheten. Disse tariffene eller metodene eller endringene av dem skal offentliggjøres sammen med beslutningen om formelt vedtak. Alle formelle avslag på et utkast til vedtak skal også offentliggjøres, sammen med begrunnelsen for avslaget.

4. Reguleringsmyndigheter skal ha myndighet til å kreve at operatører av overførings- og distribusjonsnett ved behov endrer vilkår og betingelser, tariffen, regler, ordninger og metoder nevnt i nr. 1, 2 og 3, for å sikre at de er rimelige og anvendes uten forskjellsbehandling.

5. Enhver part som har en klage mot en operatør av et overførings- eller distribusjonsnett i forbindelse med saken nevnt i nr. 1, 2 og 4, kan framsette en klage for reguleringsmyndigheten, som fungerer som tvisteløsningsmyndighet og skal treffe en beslutning innen to måneder etter at klagen er mottatt. Dette tidsrommet kan forlenges med to måneder dersom reguleringsmyndigheten ønsker ytterligere opplysninger. Dette tidsrommet kan forlenges ytterligere med klagers samtykke. En slik beslutning skal ha bindende virkning med mindre og inntil den oppheves etter klage.

Dersom en klage gjelder tilkøplingstariffer for større, nye produksjonsanlegg, kan reguleringsmyndigheten forlenge tidsrommet på to måneder.

6. Enhver part som er berørt og har en rett til å klage på en beslutning om metoder truffet i henhold til nr. 2, 3 eller 4 eller, dersom reguleringsmyndigheten har en plikt til å holde samråd om de foreslåtte metoder, kan senest innen to måneder etter at beslutningen eller forslaget til beslutning er kunngjort, eller innen en kortere frist som medlemsstatene fastsetter, framlegge en klage for behandling. En slik klage skal ikke ha utsettende virkning.

7. Medlemsstatene skal treffe tiltak for å sikre at reguleringsmyndighetene kan utføre sine oppgaver nevnt i nr. 1-5 på en effektiv og rask måte.

8. Medlemsstatene skal opprette egnede og effektive ordninger for regulering, kontroll og innsyn for å hindre ethvert misbruk av en dominerende stilling, særlig på bekostning av forbrukerne, og enhver form for aggressiv atferd. I disse ordningene skal det tas hensyn til bestemmelsene i traktaten, særlig artikkel 82.

Inntil 2010 skal medlemsstatenes vedkommende myndigheter innen 31. juli hvert år og i samsvar med konkurranseloven framlegge for Kommisjonen en rapport om markedsdominans samt aggressiv og konkurransebegrensende atferd. Denne rapporten skal dessuten inneholde en vurdering av de endrede eierskapsmønstrene og eventuelle praktiske tiltak truffet

på nasjonalt plan for å sikre tilstrekkelig variasjon med hensyn til markedsdeltakere eller praktiske tiltak for å fremme sammenkopling og konkurranse. Fra 2010 skal vedkommende myndigheter framlegge en slik rapport hvert annet år.

9. Medlemsstatene skal sikre at egnede tiltak treffes, herunder forvaltningssak eller straffesak i samsvar med nasjonal lovgivning, mot de ansvarlige fysiske eller juridiske personer når fortrolighetsreglene i dette direktiv ikke overholdes.

10. Ved tvister på tvers av landegrensene skal den besluttende reguleringsmyndighet være den reguleringsmyndighet som har jurisdiksjon over den nettoperatør som nekter bruk av eller adgang til nettet.

11. Klager nevnt i nr. 5 og 6 skal ikke berøre klageadgangen i henhold til fellesskapsretten og nasjonal lovgivning.

12. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal bidra til utviklingen av det indre marked og like vilkår gjennom et åpent samarbeid med hverandre og med Kommisjonen.

KAPITTEL VIII

SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 24

Beskyttelsestiltak

I tilfelle en plutselig krise i energimarkedet og dersom det er fare for personers fysiske sikkerhet, for apparaters eller anleggs sikkerhet eller for nettets funksjonsevne, kan en medlemsstat midlertidig treffe de nødvendige beskyttelsestiltak.

Slike tiltak skal i minst mulig grad forstyrre virkemåten til det indre marked, og skal ikke være mer omfattende enn det som er strengt nødvendig for å avhjelpe de plutselige problemer som har oppstått.

Den berørte medlemsstat skal omgående underrette de øvrige medlemsstatene og Kommisjonen om slike tiltak, og Kommisjonen kan beslutte at medlemsstaten må endre eller avvike tiltakene dersom de virker konkurransevridende og påvirker handelen negativt i et omfang som strider mot felles interesser.

*Artikkel 25***Overvåking av import av elektrisk kraft**

Medlemsstatene skal hver tredje måned underrette Kommisjonen om den import av elektrisk kraft, uttrykt i fysiske strømmer, som har funnet sted fra tredjestater i løpet av de foregående tre månedene.

*Artikkel 26***Unntak**

1. Medlemsstater som etter at direktivet er trådt i kraft, kan påvise at det foreligger betydelige problemer med driften av deres små isolerte nett, kan søke om unntak fra de aktuelle bestemmelser i kapittel IV, V, VI og VII, samt kapittel III når det gjelder isolerte mikronett, med hensyn til reovering, oppgradering og utvidelse av eksisterende kapasitet, og dette kan innvilges av Kommisjonen. Sistnevnte skal underrette medlemsstatene om slike søknader før den treffer beslutning om dem, idet hensynet til fortrolig behandling ivaretas. Beslutningen skal kunngjøres i *Den europeiske unions tidende*. Denne artikkel gjelder også for Luxembourg.

2. En medlemsstat som etter at direktivet er trådt i kraft, av tekniske årsaker har betydelige problemer med å åpne sitt marked for visse begrensede grupper av forretningskundene nevnt i artikkel 21 nr. 1 bokstav b), kan anmode om unntak fra denne bestemmelse, og dette kan innvilges av Kommisjonen for et tidsrom på høyst 18 måneder etter datoen nevnt i artikkel 30 nr. 1. Et slikt unntak skal under alle omstendigheter opphøre på datoen nevnt i artikkel 21 nr. 1 bokstav c).

*Artikkel 27***Ny gjennomgåelse**

Dersom Kommisjonen på bakgrunn av konklusjonen i rapporten nevnt i artikkel 28 nr. 3 — på grunn av den effektive måten det er gitt adgang til nett på i en medlemsstat som har sikret full og uhindret nettadgang som ikke innebærer forskjellsbehandling — fastslår at visse forpliktelser som dette direktiv pålegger foretak (herunder de forpliktelser som gjelder rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett) ikke står i forhold til det mål som er satt, kan den berørte medlemsstat anmode Kommisjonen om et unntak fra det aktuelle krav.

Medlemsstaten skal umiddelbart underrette Kommisjonen om anmodningen, sammen med alle relevante opplysninger som er nødvendige for å vise at konklusjonen i rapporten om å sikre effektiv adgang til nett vil bli fastholdt.

Innen tre måneder etter at Kommisjonen er underrettet skal den vedta en uttalelse om den berørte medlemsstats anmodning og, ved behov, framlegge forslag for Europaparlamentet og

Rådet om å endre de relevante bestemmelser i direktivet. Kommisjonen kan i forslagene om å endre direktivet foreslå å frita den berørte medlemsstat fra visse krav, forutsatt at denne medlemsstat ved behov gjennomfører like effektive tiltak.

*Artikkel 28***Innberetning**

1. Kommisjonen skal overvåke og vurdere anvendelsen av dette direktiv, og oversende en samlet framdriftsrapport til Europaparlamentet og Rådet før utløpet av det første året etter at dette direktiv trer i kraft, og deretter hvert år. Rapporten skal minst omfatte følgende:

- a) erfaringer fra og framskritt som er gjort med hensyn til å opprette et fullstendig og velfungerende indre marked for elektrisk kraft og de gjenstående hindringer for å oppnå dette, herunder aspekter som markedsdominans, markedskonsentrasjon, aggressiv eller konkurransebegrensende atferd, og virkningen av dette i form av markedsvriddning,
- b) i hvilket omfang kravene om atskillelse og fastsettelse av tariffer i dette direktiv har bidratt til å sikre rettferdig adgang uten forskjellsbehandling til Fellesskapets elektrisitetsnett, og likeverdige konkurranse nivåer, så vel som hvilke økonomiske, miljømessige og sosiale konsekvenser åpningen av markedet for elektrisk kraft har fått for kundene,
- c) en undersøkelse av spørsmål knyttet til nettens kapasitetsnivå og forsyningsikkerhet for elektrisk kraft i Fellesskapet, og særlig den foreliggende og planlagte likevekt mellom etterspørsel og tilbud, idet det tas hensyn til den fysiske kapasitet for utveksling mellom områder,
- d) særlig oppmerksomhet vil bli rettet mot de tiltak som treffes i medlemsstatene for å dekke perioder med uvanlig stor etterspørsel og håndtere bortfall av forsyninger fra én eller flere leverandører,
- e) gjennomføringen av unntaket nevnt i artikkel 15 nr. 2 med sikte på en mulig endring av terskelen,
- f) en allmenn vurdering av de framskritt som er gjort med hensyn til bilaterale forbindelser med tredjestater som produserer og eksporterer eller transporterer elektrisk kraft, herunder framskritt innenfor markedsintegrasjon, sosiale og miljømessige konsekvenser av handelen med elektrisk kraft og adgang til nettene i slike tredjestater,
- g) behovet for mulige harmoniseringsbestemmelser som ikke er knyttet til bestemmelsene i dette direktiv,

h) på hvilken måte medlemsstatene i praksis har gjennomført kravene om energimerking i artikkel 3 nr. 6, og på hvilken måte det er tatt hensyn til eventuelle kommisjonsrekommendasjoner om dette.

Denne rapporten kan ved behov omfatte anbefalinger særlig med hensyn til merkingsbestemmelsenes virkeområde og utforming, herunder for eksempel om på hvilken måte det vises til eksisterende referanseklider og innholdet i disse kildene, og særlig på hvilken måte opplysningene om miljøvirkningene, i det minste i form av CO₂-utslipp og radioaktivt avfall som følge av produksjonen av elektrisk kraft fra ulike energikilder, kan gjøres tilgjengelig på en oversiktlig, lett tilgjengelig og sammenlignbar måte i Den europeiske union, og om på hvilken måte de tiltak som treffes i medlemsstatene for å kontrollere at opplysningene fra leverandørene er nøyaktige, kan forenkles, og om tiltak for å motvirke negative virkninger av markedsdominans og markedskonsentrasjon.

2. Hvert annet år skal rapporten nevnt i nr. 1 også omfatte en analyse av de ulike tiltak som er truffet i medlemsstatene for å oppfylle forpliktelsene til å yte offentlig tjeneste, sammen med en undersøkelse av hvor effektive disse tiltakene er, og særlig av hvordan de påvirker konkurransen i markedet for elektrisk kraft. Ved behov kan rapporten omfatte anbefalinger om tiltak som skal treffes på nasjonalt plan for å oppnå en høy kvalitet på offentlige tjenester, eller tiltak som skal hindre utestenging fra markedet.

3. Kommisjonen skal senest 1. januar 2006 oversende Europaparlamentet og Rådet en detaljert rapport om de framskritt som er gjort med hensyn til å opprette det indre marked for elektrisk kraft. Det skal særlig rapporteres om:

- nettadgang som ikke innebærer forskjellsbehandling,
- effektiv regulering,
- utviklingen av infrastruktur for sammenkopling og av forsyningssikkerheten i Fellesskapet,
- i hvilket omfang små bedrifter og husholdninger får fullt utbytte av markedsåpningen, særlig med hensyn til kvaliteten på offentlige tjenester og leveringspliktige tjenester,
- i hvilket omfang markedene i praksis er åpne for effektiv konkurranse, herunder aspekter som markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd,
- i hvilket omfang kunder faktisk skifter leverandør og reforhandler tariffen,

- prisutvikling, herunder forsyningspriser, i forhold til graden av markedsåpning,
- erfaringer innhentet ved anvendelsen av dette direktiv med hensyn til den faktiske uavhengigheten til nettoperører i vertikalt integrerte foretak, og hvorvidt det er utviklet andre tiltak i tillegg til funksjonell uavhengighet og regnskapsmessig atskillelse som har virkninger som tilsvarer rettslig atskillelse.

Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag for Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre høy kvalitet på offentlige tjenester.

Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag til Europaparlamentet og Rådet, særlig med sikte på å sikre fullstendig og faktisk uavhengighet for operatører av distribusjonsnett før 1. juli 2007. Ved behov skal disse forslagene i samsvar med konkurranseregelverket også gjelde tiltak knyttet til markedsdominans, markedskonsentrasjon og aggressiv eller konkurransebegrensende atferd.

Artikkel 29

Oppheving

Direktiv 90/547/EØF oppheves med virkning fra 1. juli 2004.

Direktiv 96/92/EF oppheves med virkning fra 1. juli 2004, uten at dette berører medlemsstatenes forpliktelser når det gjelder fristene for innarbeiding og anvendelse av nevnte direktiv. Henvisninger til det opphevede direktiv skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg B.

Artikkel 30

Gjennomføring

1. Medlemsstatene skal innen 1. juli 2004 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

2. Medlemsstatene kan utsette gjennomføringen av artikkel 15 nr. 1 til 1. juli 2007. Dette skal ikke berøre kravene i artikkel 15 nr. 2.

3. Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Artikkel 31

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dag etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 32

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 26. juni 2003.

For Europaparlamentet

P. COX

President

For Rådet

A. TSOCHATZOPOULOS

Formann

VEDLEGG A

Forbrukerverntiltak

Uten at fellesskapsreglene for forbrukervern berøres, særlig europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF⁽¹⁾ og rådsdirektiv 93/13/EF⁽²⁾, skal tiltakene nevnt i artikkel 3 sikre at kunder:

- a) har rett til en kontrakt med sin leverandør av elektrisk kraft der følgende angis:
- leverandørens navn og adresse,
  - hvilke tjenester som ytes, kvalitetsnivået på tjenestene samt tidspunkt for første tilkøpling,
  - eventuelle vedlikeholdstjenester som ytes,
  - på hvilken måte ajourførte opplysninger om alle gjeldende tariffier og vedlikeholdskostnader kan innhentes,
  - kontraktens varighet, vilkår for fornyelse og avslutning av tjenestene og kontrakten samt en eventuell rett til oppsigelse,
  - eventuell erstatning eller tilbakebetaling dersom tjenestene ikke har den kvalitet som er angitt i kontrakten, og
  - hvordan framgangsmåten for tvisteløsning iverksettes i samsvar med bokstav f).

Vilkårene skal være rettferdige og kjent på forhånd. Under alle omstendigheter skal disse opplysningene framlegges for kontrakten inngås eller bekreftes. Dersom kontraktene inngås gjennom mellommenn, skal opplysningene nevnt ovenfor også framlegges for kontrakten inngås,

- b) underrettes i god tid om eventuelle planer om å endre kontraktsvilkårene og om sin rett til å heve kontrakten når underretningen er gitt. Tjenesteytere skal underrette sine kunder direkte om eventuelle prisøkninger, i god tid og ikke senere enn én vanlig faktureringsperiode etter at økningen trer i kraft. Medlemsstatene skal sikre at kunder har rett til å heve kontrakten dersom de ikke godtar de nye vilkårene som leverandøren av elektrisk kraft har underrettet dem om,
- c) får klare og tydelige opplysninger om gjeldende priser og tariffier og standardvilkår og -betingelser for adgang til og bruk av elektrisitetstjenester,
- d) tilbys et bredt utvalg av betalingsmåter. Eventuelle forskjeller i vilkår og betingelser skal gjenspeile leverandørens kostnader ved bruk av de ulike betalingssystemene. Allmenne vilkår og betingelser skal være rettferdige og oversiktlige. De skal meddeles på et klart og tydelig språk. Kundene skal beskyttes mot urimelige eller villedende salgsmetoder,
- e) ikke må betale for å skifte leverandør,
- f) nyter godt av oversiktlige, enkle og billige framgangsmåter for behandling av kundeflager. Slike framgangsmåter skal gjøre det mulig å løse tvister hurtig og rettferdig og skal, når det er berettiget, omfatte bestemmelser om en ordning for refusjon og/eller erstatning. Når det er mulig skal prinsippene i kommisjonsrekommendasjon 98/257/EF⁽³⁾ følges,
- g) underrettes om sine rettigheter med hensyn til leveringspliktige tjenester dersom de har adgang til slike i henhold til bestemmelser vedtatt av medlemsstatene i henhold til artikkel 3 nr. 3.

⁽¹⁾ EFT L 144 av 4.6.1997, s. 19.

⁽²⁾ EFT L 95 av 21.4.1993, s. 29.

⁽³⁾ EFT L 115 av 17.4.1998, s. 31.

VEDLEGG B

Sammenligningstabell

Direktiv 96/92/EF	Dette direktiv	
Artikkel 1	Artikkel 1	Virkeområde
Artikkel 2	Artikkel 2	Definisjoner
Artikkel 3 og 10 nr. 1	Artikkel 3	Forpliktelser til å yte offentlig tjeneste og forbrukervern
—	Artikkel 4	Overvåking av forsyningsikkerhet
Artikkel 7 nr. 2	Artikkel 5	Tekniske forskrifter
Artikkel 4 og 5	Artikkel 6	Framgangsmåte for tildeling av tillatelse for ny kapasitet
Artikkel 4 og 6	Artikkel 7	Anbud på ny kapasitet
Artikkel 7 nr. 1	Artikkel 8	Utpeking av operatører av overføringsnett
Artikkel 7 nr. 3-5	Artikkel 9	Oppgaver for operatører av overføringsnett
Artikkel 7 nr. 6	Artikkel 10	Rettslig atskillelse av operatører av overføringsnett
Artikkel 8	Artikkel 11	Lastfordeling og utjevning
Artikkel 9	Artikkel 12	Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av overføringsnett
Artikkel 10 nr. 2 og 3	Artikkel 13	Utpeking av operatører av distribusjonsnett
Artikkel 11	Artikkel 14	Oppgaver for operatører av distribusjonsnett
—	Artikkel 15	Rettslig atskillelse av operatører av distribusjonsnett
Artikkel 12	Artikkel 16	Krav om fortrolighet når det gjelder operatører av distribusjonsnett
—	Artikkel 17	Operatør av kombinasjonsnett
Artikkel 13	Artikkel 18	Rett til tilgang til regnskaper
Artikkel 14	Artikkel 19	Atskilte regnskaper
Artikkel 15-18	Artikkel 20	Adgang for tredjemann
Artikkel 19	Artikkel 21	Markedsåpning og gjensidighet
Artikkel 21	Artikkel 22	Direkteledninger
Artikkel 20 nr. 3-4 og artikkel 22	Artikkel 23	Reguleringsmyndigheter
Artikkel 23	Artikkel 24	Beskyttelsestiltak
—	Artikkel 25	Overvåking av import av elektrisk kraft
Artikkel 24	Artikkel 26	Unntak
—	Artikkel 27	Ny gjennomgåelse
Artikkel 25 og 26	Artikkel 28	Innberetning
—	Artikkel 29	Oppheving
Artikkel 27	Artikkel 30	Gjennomføring
Artikkel 28	Artikkel 31	Ikrafttredelse
Artikkel 29	Artikkel 32	Adressater
	Vedlegg A	Forbrukerverntiltak